

АКТУАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ ЯК ГЛОБАЛЬНОГО ФЕНОМЕНА*

Корупційна проблематика є доволі розробленою в площині різних наук: політичної, економічної, юридичної, науки державного управління, психології та ін. Кожна із них акцентує увагу на певних аспектах корупційних правопорушень під кутом зору свого предмета дослідження. Політична наука, яка концентрується на вивченні боротьби за владу та її здійснення, акцентує на виокремленні з-поміж великої кількості можливих корупційних правопорушень тих, які утворюють систему власне політичної корупції. Якщо економічні та юридичні аспекти корупції є широко розробленою темою, то політична корупція лише нещодавно була виокремлена в окремий вид корупційних практик. Це актуалізує потребу її дослідження з позицій тих методологічних підходів, які є в арсеналі сучасної політології.

Структура монографії чітко та послідовно аргументує політичну корупцію як самостійний предмет дослідження. Автор представляє розлогий історіографічний підрозділ (1.1), де наводить доступні наукові напрацювання, акцентує на тематичних прогалинах. Аргументовано І. В. Кушнар'єв доводить важливість дослідження проблематики політичної корупції з методологічних позицій неінституціоналізму, політичної компаративістики та аксіологічного підходу (підрозділ 1.2).

Автор провів ретроспективний аналіз корупційних практик у політиці, показавши, як вони еволюціонували від ранніх держав до сьогодення (підрозділ 2.1). І. В. Кушнар'єв запропонував авторське тлумачення політичної корупції через призму розуміння її як неформального політичного інституту, а також визначив

© НАУМКІНА Світлана Михайлівна – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

* Кушнар'єв І. В. Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2018. 408 с.

суб'єктний склад акторів корупційних дій у політичному процесі (підрозділ 2.2). Увесь комплекс протиправних дій у політиці з корупційною компонентою дослідником представлено як цілісну систему (підрозділ 2.3).

Розділ 3 монографії представлений як аналіз зарубіжних практик політичної корупції та досвіду антикорупційної протидії. Автор обрав країни, які демонструють різні успіхи в антикорупційній боротьбі, базують протидію політичній корупції на відмінних стратегіях. Вивчаються: країни Південної Європи (підрозділ 3.1; розгляд у контексті пошуку новітніх антикорупційних механізмів на тлі наслідків боргової кризи в Греції, Італії, Іспанії та Португалії); Велика Британія та ФРН (підрозділ 3.2; досліджуються в контексті показу традицій і новацій у механізмах протидії політичній корупції); досвід США (підрозділ 3.3); контрастні азійські держави (Сінгапур, Гонконг і КНР); країни Центрально-Східної Європи на прикладі Румунії та Болгарії (підрозділ 3.5).

У розділі 4 автор аналізує корупційну компоненту політичного процесу на пострадянському просторі та пропонує своє бачення оцінки дієвості політико-правових механізмів протидії корупційним практикам в окремо взятих державах. Вивчаються держави Балтії (підрозділ 4.1), критично оцінюється досвід антикорупційної боротьби в політиці Грузії (підрозділ 4.2), досліджується специфіка політичної корупції в умовах неоавторитаризму держав Центральної Азії (підрозділ 4.3; обрано для аналізу три держави — Казахстан, Киргизстан та Таджикистан); аналізується політична корупція як загроза національній безпеці Азербайджану та Вірменії (підрозділ 4.4); привертається увага до інституціоналізації політичної корупції як характеристики політичного ландшафту Російської Федерації (підрозділ 4.5).

Особливу наукову цінність, на нашу думку, становить останній, п'ятий, розділ монографії, який представляє Україну у вимірі політичної корупції. Досліджуються основні прояви політичної корупції в Україні та застосовувані нашою державою методи протидії їм (підрозділ 5.1). Представлений український вимір антикорупційних цінностей у системі політико-правової ментальності: автор ставить і відповідає на запитання про те, чи є схильність до

корупційних дій ментальною рисою українців (підрозділ 5.2). Привернено увагу до надважливого питання формування антикорупційної політико-правової культури українців (підрозділ 5.3). Авторські міркування видаються надзвичайно важливими з огляду на те, що світова практика засвідчила низьку результативність виключно репресивних методів запобігання корупційним практикам. І. В. Кушнар'ов аналізує антикорупційні регуляторні акти в системі методів протидії політичній корупції в Україні та пропонує власне бачення необхідних реформ, спрямованих на мінімізацію корупційних практик у політиці. У контексті останнього особливо актуально звучать авторські аргументи про необхідність незалежного антикорупційного суду, переходу до пропорційної виборчої системи, заборону політичної реклами на телебаченні та ін.

Загалом робота засвідчує ґрунтовне опрацювання теоретичного та фактологічного матеріалу. Проблема, обрана автором для дослідження, беззаперечно, актуальна, розкрита ним кваліфіковано, із залученням значної кількості джерел. Підсумовуючи, можна зробити висновок про ґрунтовність монографії, значну теоретичну та практичну значущість викладеного автором матеріалу.

На нашу думку, монографія І. В. Кушнар'ова «Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація» є помітним внеском у розвиток вітчизняної політичної науки, значно розширює межі наукових розвідок і відкриває нові шляхи щодо осмислення феномена політичної корупції та механізмів протидії їй. Ця монографія може слугувати ґрунтовною теоретико-емпіричною базою для вироблення цілісної концепції феномена політичної корупції.